

vinskega raziskavanja pa ta čas ni zaostalo, ampak se je, posebno ob historičnih razstavah, široko razvilo ter rodilo mnogo novega znanja. Steska ni utegnil uporabiti mnogo novega materiala, katerega je nudila razstava portretnega slikarstva na Slovenskem ter izsledkov, katere so objavljali naši umetnostni zgodovinarji zadnja leta in pa mnogih podatkov, katere vsebujejo konservatorska poročila Fr. Steleta v «Zborniku za umetnostno zgodovino». S tem materialom bi bilo mogoče izpopolniti poglavje o gotskem slikarstvu, katalog del Plainerja, Almanacha, registrirati bi bilo treba nizozemske portretiste 17. stoletja, spopolniti poglavje o štajerskih baročnih slikarjih (oba Straussa, Weissenkircher, Flurer) ter sezname del nekaterih slikarjev 19. stoletja. Pa to so zahteve, katere bo stavil zgodovinar, ki se je sam pečal z raziskavanjem opisanega materiala, popularni knjigi pa ti nedostatki niso v kvar. V nadomestilo nam nudi Steska dobre podatke o Hrenovih slikarjih, o tujcih v 17. stoletju, o Valvasorjevem krogu ter o mnogih novejših slikarjih, med njimi o Mihi Stroju. Omenja bakrorezca Elijo Baecka, ki je koncem 17. stoletja deloval pri nas in katerega je še leta 1922. hotel J. Mantuani prekrstiti v Pajka. Pomota pa je, če naziva avtor Kupeckega — Nemca; meja med poglavjem «Ostali slikarji baročne dobe» in med poglavjem o tujcih v istem času ni prav točno potegnjena. Našla bi se še sem in tja kaka pomota (portretov Zeschka in njegove žene gotovo ni slikal Langus; Langusov Poklukar [last drja. Šaple] ni bil bogoslovni profesor, ampak kmet v Bohinju itd.), a razmeroma sem našel malo netočnosti, ki so vse nagrajene z mnogimi, doslej neznanimi in dragocenimi podatki. Ilustracije, ki knjigo krasi, so izbrane iz razpoložljivih klišejev ter se zaradi tega vrste brez intenzivnega razmerja do teksta in so tudi po formatu neenotne.

Ko odložimo knjigo Viktorja Steske, smo si v svesti, da je bilo njegovo raziskavanje slovenskega slikarstva zelo plodonosno. Rodilo nam je pregled zgodovinskega materiala, ki je obširen po številu omenjenih umetnikov in njihovih del ter po zbrani literaturi, delo, ki je trudapolno in zelo koristno. Želimo, da bi avtor še dolgo mogel na ta način koristiti zgodovini slovenske umetnosti ter da bi nam kmalu podal še podoben spis o naši arhitekturi in kiparstvu.

F. M e s e s n e l.

Marija Kmetova: Večerna pisma. V Ljubljani, 1926. Izdala Zveza kulturnih društev. Založila Tiskovna zadruga. Str. 51.

Knjižica obsega petnajst dokaj izpiljenih in po večini v nekaki mestoma po sili sestavljeni ritmični prozi pisanih slovstvenih drobnarij. Povprečni vzrok njih nastanku in njih glavno gibalno je težka življenska utrujenost nerazumevane in v svoje tesne bolesti zamišljene ženske. Pisateljici se vlivajo izpod peresa sanjavo mrke tožbe in žalostne meditacije, o katerih resničnosti bravec skoraj ne more podvomiti, vendar pa mu kmalu postane jasno, da jim avtorica ni segla v umetniško bistvo, temveč jim je našla samo literaturni izraz, besedno obliko, in to često nenaravno, ohlapno in preveč našopirjeno. Kmetova polno, bogato doživlja v sebi, a ta Večerna pisma so samo vnanji odmev bujnih doživljanj. Bolečine njenih samotnih večerov leže pred nami žive in iskrene, vse vre, kipi in se bohota, umetniško utemeljeno in poglobljeno pa pisateljčino pripovedovanje ni. Zapeljali so jo burni valovi njenih misli, da ni stopila — kot pravi umetnik — sama iz sebe, tudi kadar oblikuje epsko snov. V razbrzdan tempo besedovanja in nizanja iskrenih izražanj jo ženó njena prekipevajoča, v žalost kloneča čuvstva, da jim ni gospodar, razporejalec in anatom.

Nekaj stvari je vrednih, lepo zajetih in s toplino pripovedovanih. Tako Večerna II, Bosna in Ema (pot dekleta v temo življenja). Dramatizirana satira «Karikature» (konferenca učiteljic) malo spominja na prizor iz Cankarjevih Hlapcev in je življensko gotovo resnična, ne škodilo pa bi ji ostrejše želo in več posmeška.

Splošen vtis knjige je temačen. «Vsi dnevi: en (?) delavnik potán; vsa pota: žuljave roké; vse noči: en (?) potok solzán; vsi pogledi: noži reza - joči (sic!), besede: igle bodeče» (Iz noči). Povsod slog ni tako površno prisiljen.

Naj mi pisateljica oprostí, če so tudi katere moje besede — igle bodeče.

Pavel Karlin.

Knut Hamsun: Glad. Poslovenil Fran Albrecht. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna v Ljubljani. Splošna knjižnica, zv. 58.

S pričujočim romanom smo uvrstili v naše prevodno slovstvo prvo delo zanimivega pisatelja, ki je v svetu zelo uvaževano poznan, mi pa do sedaj niti katere njegovih drobnih novel ali črtic nismo mogli čitati v slovenščini.

Avtor Gladu, rojen v avgustu leta 1860., je eden najboljših in najoriginalnejših zastopnikov moderne norveške literature, kot romanopisec prav gotovo najvažnejši. Nemški «Vodnik po sodobnem slovstvu», ki ga je uredil Hanns Heinz Ewers, pripoveduje o Hamsunu, da se je kot delavec, sprevodnik, natakar in delovodja potikal skoro po vsem svetu in si tekom tega svojega romanja v neprestanem pomanjkanju in dvobojih z življenjem ter v nepričakovanih, pustolovskih dogodivščinah nabral psihološko nenavadnih snovi za svoja literarna dela. Imenitni so njegovi romani: Misteriji, povest genialnega človeka, ki se v večni borbi z blaznostjo (Lombroso!), širokokreten in duhovit, šegavo ravnovesi nad prepadam življenja; Pan, iz papirjev poročnika Glahnsa, ki odkriva razmerja pisatelja do prirode; dalje Redaktor Lynge, več zbirk novel in igrokazov, in knjigi Viktorija, roman ljubezni (tiha sreča severnega življenja) in Blagoslovi zemlje (1918), ki riše v ostri karakteristiki in dušeslovno izredno močno nordijske kmetske tipe. Leta 1920. je dobil Hamsun Noblovo nagrado.

Roman Glad je značilen avtobiografski roman iz dobe, ko je pisatelj «pohajkoval in stradal po Kristijaniji, tem čudnem mestu, ki ga ne ostavi nihče, preden ga ni zaznamovalo...» Delo je trpko (kaj bi ne bilo!), temačno, često sarkastično, a polno fantazije in invencije. Analizi bolečnih občutenj revnega, gladujočega inteligenta se mestoma dokaj močno pozna vpliv Dostojevskega. V največje muke in najbednejša tiranstva gladu sije žarka luč nepremagljivega upanja, ki razliva nad dogodke, do dna osvetljuječe sestradančeva trpljenja, na mnogih mestih svoj spravljivi, bodreči svit. Pri vsej brezkraini bedi, ki jo razkriva, je knjiga nagnjena — bi rekel — v čudovit, skoraj pravljичni optimizem.

Prevod (po nemškem prevodu) udobno pripoveduje in gladko teče. Škoda, da Splošna knjižnica ne deluje več. Takih knjig bi še potrebovali.

Pavel Karlin.

Serbo-kroatisches Lesebuch. Akzentuierte Texte mit vollständigem Wörterverzeichnis. Von Karl H. Meyer u. A. Stojićević. Göttingen 1927.

Čitanka pod tem naslovom, predvsem delo na drugem mestu imenovanega avtorja, profesorja srbsko-hrvatske filologije na ljubljanski univerzi, je namenjena Nemcem-filologom. Vendar so štiva v njej izbrana z literarno-estetskega, ne morda z jezikovnega vidika. S pesmijo in s prozo (deloma v od-